

**Regionální
geologie ČSSR**

DÍL II · ZÁPADNÍ KARPATY

SVAZEK I

Vědecký redaktor

AKADEMIK VLADIMÍR ZOUBEK

Recenzenti

CSc. ANTON BIELY

CSc. LAURENC SNOPKO

Kolektiv autorů:

MICHAL MAHEE • JAKUB KAMENICKÝ

OTO FUSÁN • ALOIS MATĚJKA

Regionální geologie ČSSR

DÍL II • ZÁPADNÍ KARPATY

SVAZEK 1

MICHAL MAHEE S KOLEKTIVEM AUTORŮ

Vydal Ústřední ústav geologický
v Akademii, nakladatelství Československé akademie věd
Praha 1967

Předmluva

Druhý díl *Regionální geologie ČSSR – Západní Karpaty* – shrnuje výsledky získané při rozsáhlých výzkumných pracích pro sestavení geologické generální mapy ČSSR 1:200 000 (vydané v letech 1960–1964). S množstvím podrobností jich bylo použito pro vysvětlivky k jednotlivým listům této mapy. Západní Karpaty jsou tedy dílem opírajícím se o práce rozsáhlého kolektivu geologů. Jeho napsání bylo v podstatě svěřeno autorům, kteří měli hlavní podíl na dlouholetých přípravných a redakčních pracích pro generální mapu ČSSR a vysvětlivky k jejím listům.

Předkládané dílo je rozvrženo tak, aby podalo obraz o stavbě jednotlivých regionálních celků, vyzvedlo jejich základní znaky i zvláštnosti. Takové rozvržení látky odpovídá geologické členitosti, základnímu znaku stavby československých Karpat. Stupeň a úroveň prozkoumanosti regionálních oblastí nejsou zdaleka stejné. Některé regionální celky nebo některé problémy v nich byly po dlouhá desetiletí středem pozornosti geologů, zatímco jiným byla věnována pozornost jen v několika málo obdobích soustavného výzkumu. Je přirozené, že tyto rozdíly se nepodařilo vyrovnat výzkumy pro generální mapu. Proto také řada problémů oblastních a některé problémy základní čekají ještě na dořešení.

Obsahem 1. svazku druhého dílu *Regionální geologie ČSSR* je kromě všeobecných kapitol základní část, věnovaná Karpatům vnitřním, a to morfofotektonickým pásmům budovaným předtřetihorními útvary. Jsou to: jaderná pohoří, Slovenské rudohoří, Slovenský kras a ostrůvky starších útvarů vystupující v mezihorských pánvích a uprostřed třetihorních pohoří sopečných. Svazek 2 je věnován složení a stavbě karpatského pásma bradlového, západnímu i východnímu úseku pásma flyšového, vnitrokarpatskému paleogénu, mladotřetihorním výplním karpatské předhlubně a vnitrokarpatských pánví, mladotřetihorním sopečným pohořím a karpatským čtvrtohorám.

Ke zkvalitnění díla přispěli významným podílem vědečtí redaktori, a to u 1. svazku akademik Vladimír Zoubek a u 2. svazku DrSc. Alois Matějka. Díky za četné připomínky a zlepšení patří recenzentům CSc. Antonu Biélému a CSc. Laurencovi Snopkovi.

Za autorský kolektiv

Michal Maheľ

člen korespondent ČSAV

Geologicko-geografické vymezení Západních Karpat

Západní Karpaty představují součást mladého horského systému alpského. Poloobloukovité horské pásmo Západních Karpat je orámováno Českým masívem a Podolskou plošinou (= součástí fenosarmatského kratogénu) z vnější, severní strany a sníženinami maďarského masívu (quasikratonu) ze strany vnitřní, jižní.

Vnější okraj lemují s. od Dunaje nížiny a úvaly; od JZ a SV a k V je to úval Dyjsko-svratecký, pokračující do Hornomoravského úvalu, dále úzká brázda Moravské brány a nížiny na Odře a Visle. Vnitřní okraje lemují výběžky panonské nížiny s. l., a to Podunajská nížina a její výběžky, jihoslovenská neogenní oblast a Potiská nížina. Přesnější hranice je ovšem problematická, zvláště na J.

Západní Karpaty se začínají zdvihát zhruba z údolí Dunaje. Jen Hundsheimské vrchy jako jz. pokračování Malých Karpat, oddělené od nich Děvínskou bránou, přesahují tuto hranici. Hranice kladená k Dunaji je odůvodněna jen geograficky. Dílčí pásma Západních Karpat totiž nekončí ani nezačínají naráz; některá přesahují geomorfologickou hranici. Proto není jednota v názorech na rozmezí mezi Západními Karpaty a jejich v. pokračováním—Východními Karpaty. Stavba vnitřních pásem vede k položení hranice (souhlasně s J. Hromádkou 1943) na v. svahy Slanského pohoří a Milíče. V severní flyšové části je hranice nevýrazná; geologové ji kladou konvencionálně do údolí Laborce, Ondavy, jindy do údolí Uže. Podle geologického vývoje je možno ji nejspíše klást do s. pokračování hlubinné hornádské zóny (v níž leží ještě Slanské pohoří), směřující do údolí Dunajce a Nidy v s. předpolí Karpat.

Pro uvedenou názorovou nejednotnost a proto, že v. hranice Československa podle některých autorů hranice Západních Karpat výrazněji nepřesahují, používáme názvu Západní Karpaty v titulu i v obsahu tohoto díla. Pokud jsou ve stavbě čs. karpatské oblasti zastoupeny prvky východokarpatské, je o tom v textu zmínka.